

TELEGRAFUL ROMANU

Nr. 10. ANULU XIV.

Telegraful este de două ori pe săptămâna: joi și Duminică. — Prenumeratul să se face în Sabiu la expediția foiește pe afara la c. r. poste, cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expediție. Pretul prenumerației pentru Sabiu este de anu 7. fl. v. a. și pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei și pen-

tru provinciale din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și terii străine pe anu 12 pe $\frac{1}{2}$ anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, în 3/15 Februarie. 1866.

Inseratelor se plătesc pentru intea ora cu 7. cr. și rulul cu litere mici, pentru două ora cu $3\frac{1}{2}$ cr. și pentru a treia repetare cu $3\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Proiectul de adresa din dietă Ungariei.

Acestu proiectu face rotundă prin toate diuariile. Elu cuprinde 58 de alinie. Debatte vedem ca-lu reasuma in tipulu urmatoriu: Alinea 1—6 esprime multiamită pentru simtiementul constituunal manifestatu alu monarcului și sperantă plina de incredere, că acestu simtiementu și intelepcione a Domnitorului va stă dietei într'ajutoriu și o va sprină, că sa pótă deslegă problem'a sea cea momentósa și forte ingreunata de impregiurári.

Alinea 6—12 se ocupa de basea de dreptu comună, carea este alăsa chiaru și in cuventulu de tronu p. n. de punctu de manecare : de sanctiunea pragmatica. Tintele de capetenia ale acelei a suntu : garantarea successiunei la tronu și securitatea tuturor regatelor și tierilor neimpartibile și nedespărtibile. Lângă aceste tinte de capetenia insa mai cuprinde sanctiunea pragmatica o idea principală asemenea momentósa și esentială, susținerea nevătămată a autonomiei Ungariei cu privintia la dreptulu de statu și la administrație. A aduce in armonia autonomi'a cu securitatea monarhiei, e problem'a dietei, carea are asemenea de punctu de manecare sanctiunea pragmatica și carea (dieta) va avea totdeun'a dinaintea ochilor drepturile prescrise prin acea sanctiune.

Alineele 13—17 suntu dedicate afacerilor comune. Recunoșeau existența afacerilor comune, esprimu dorintă, că și in tierile ce nu se tinu de corona Ungariei, cătu mai curendu se intre constituantismulu faptice in vietă și cuprindu dechiararea formală, că dietă sa pasăsca fără amanare la elaborarea unui proiectu, a cărui obiectu sa fia statorirea și modulu de pertractare a afacerilor comune.

Aline'a 18—20 se ocupa de diplome din Oct. și patentă din Fauru. Se recunoște grandiositatea diplomei din Octobre că fundumentul constituantismului acelor tieri, ce nu se tinu de corona ungurésca, se accentuează insa totodata ca constitutiunea ungurésca nu-si are inceputulu in diplom'a octobriana. In privintia cuprinsului acelui, dechiară proiectulu, că acel'a (cuprinsulu) mai multu de trage legislativei unguresci, decât pretinde garantarea scopurilor esprimate in sanctiunea pragmatica și ca primirea determinărilor și principielor diplomei aru trage după sine nimicireal constitutiunei, autonomi'a constituantala și independintă legală a Ungariei. Patentă din Fauru e aspru critisata din toate privintiele și desemnata de neacceptavera; intr'aceea esprima de nou voia de a substerne Majestatei Sele o astfelu de propunere de modificare in intielesulu provocării din cuventulu de tronu, ceea ce sa aliba insusirea de o parte de a garantă autonomi'a Ungariei, de alta parte de a corespunde condițiunilor de vietă a monarhiei.

Cu aline'a 30 se intorce proiectulu către afacerile curatau unguresci. Alinea 31 esprima ca e gata la revisiunea legilor din 1848; dar aline'a 32 se róga totusi de faptică restaurare a constitutiunei. 33—41 cuprinde naționalitățile și cestiunea confessională și materială, referintă fatia cu Transilvania și cu regatulu triunitu și rugarea pentru o amnistie. 42—47 tratéza cestiunea ministrilor responsabili și se róga de instituirea acestora, pecandu 49 arunca o privire asupra inriurintiei, ce aru avea negarea acestei rugării asupra cursului desbaterilor dietali. 50—55 petitunéza după restaurarea administratiunei autonome a municipiilor și dice, că de ide'a acéstă suntu insufletite toate institutiunile Ungariei. 56—58 asigura de nou, că dietă e gata a implini totu ce este spre garantarea scopului esprimitu in sanctiunea pragmatica, și afirma, că este petrunsa de cea mai sincera loialitate.

Evenimente politice.

Sabiu 2 Fauru.

Lupta alegerilor pentru dieta curge de toate părțile și credeu ca inca in nrulu viitoru vomu puté comunică unele rezultate. Nu putem trece preste o impregiurare, care ne supera reu. Aceasta e scirea, că in unele parti se află și români de acel'a, cari că sa si facă destulu ambitiunei individuale și sa fia alesi deputati, se invioescu la sacrificarea deputatilor de român chiar in cercuri de acelea, unde români suntu in o majoritate insemnată. Semnalăm lucrul deocamdata in sperantia, că acéstă va remană numai o scire găla și ni-ară pără reu, candu amu fi nevoiti a enără fapte de aceste umilitore.

Că magnatilor din Pest'a se dice că voiesce a dă o adresa separată de a casei deputatilor. In acesta adresa sa se accentueze acele legi din 48 cari nu mai potu suferi nici o schimbare, precum casarea sarcinelor urbariale, contributiunea generală și egalitatea inaintea legei. In contra adresei separate se opusera unii magnati dintre cei adunati la Mailath in o conferintă. Pe Duminecă trecuta eră invitati mai multi magnati la cont. Szapari la o conferintă. Eri s'a finită siedintă in cas'a magnatilor. Contele Festetici au proiectat o adresa separată și alegere de 30 membri pentru o comisiune de adresa. Contele Pálfi propune, că sa se astepte adresă a casei deputatilor.

Propunerea Cont. Festetici vine la votu nominalu și se primește cu 136 voturi contra 53.

In dietă Croatiei curge desbaterea specială. In 9 Fauru se desbatu alineele atingătoare de dreptulu de statu și invinsa fusionistii (unionistii) cu majoritate de 5 voturi. Episcopulu Strossmayer votă cu fusionistii, metropolitul Masirevici nu au fostu de fatia la votare.

Din cele din afara inregistrāmu astăzi cal in România diu'a de 24 Ianuariu au decursu in linisce. Aflămu de alta parte ca ministeriul și-a datu in corpore dimisiunea și Domnitorul au primit'o. Pâna acum inca nu se scia cine va fi insarcinat cu compunerea unui cabinet nou.

Dela dietă Ungariei.

(Cor. orig.)

Pest'a in 8 Fauru 1866. Dupa o pauza de mai multe dile cas'a de josu finu astăzi siedintă, carea e unică de insemnatate mai mare intre siedintele finute dela deschiderea dietei. Deputatii erau reprezentati in numeru frumosu ; — presedintele Szentiványi deschide cătra 11 ore siedintă, și după autenticarea protocolului siedintei din urma, raportă, că deputatiunea tramisa spre salutarea Majestătilor, după ce s'a impreunat cu deputatiunea casei de susu, a fostu primită de Majestătisile Sele in 1 Fauru cu gratia imperială, și pune pre măsă atătu vorbirile conduceatorului deputatiunei, a primatului, cătu și responsurile grătiose ale Majestătilor, cari se cetescu prin notariulu Vilhelm Toth. In tempulu acestă intra in sala Franciscu Deák, carele fù primitu din partea deputatilor cu esclamatiuni de bucuria.

Dupa cetirea vorbirilor anuntia vice-presedintele, Conte Iuliu Andrási, ca comisiunea, alăsa pentru redigerea unui proiectu de adresa, și-a finită lucrarea, și densulu că presedintele acestei comisiuni pune pre măsă casei proiectulu de adresa, rogandu deodata pre Csengeri, notariulu comisiunei, că sa cetescă proiectulu. Acest'a, ocupandu locu intre notarii dietali, cetescă proiectulu de vr'o trei côle, fiindu adese-ori intreruptu de esclamatiuni „Sa trăiesc.“ Dupa cetirea lui presedintele Szentiványi comunica casei, că proiectulu acest'a se va împărti intre membrii dietei, cari suntu rogati a se adună pre Joi'a venitōre la siedintă, candu se va incepe desbaterea asupra adresei. Unii dintre deputati dorescu, că desbaterile sa se incépe mai curendu, și fiindu provocati de Deák sa-si motiveze dorintă, o motivéza prin deputatulu Treffort intr'acolo, că desbaterile s'aru póté incepe după 48 de ore, fiindu obiectul mai multu cunoscutu, decât necunoscutu, și apoi fia-care alegatu póté studiá proiectulu in 48 de ore. Venindu tréb'a la votisare, majoritatea a fostu pentru amanarea siedintelor pre Joi'a venitōre.

In fine s'a verificat Emanuil Goszdu, alesu in cerculu Tinc'a, comitatulu Bihorului și Petru Slavici, neluandu-se in sociabilitate protestele sosite, căror'a li-au lipsit documintele, avendu inca partile contrarie dreptulu, de a-si documentă protestele in tempu de 30 de dile și cu aceste, după ce s'a datu inca dep. Lugosiului Andrei Mocioni concediu pâna in 20 Martiu, s'a inchis u siedintă.

Pest'a in 9 Fauru 1866. Au trecutu dela deschiderea dietei două luni, și tempulu acest'a s'a umplutu mai multu cu verificările. Abia ieri se finu siedintă intâia de o mai mare insemnatate, carea avu de objectu cetirea proiectului de adresa la vorbere de tronu din 14-lea Decembrie a. t. Proiectulu acest'a e redesu de o comisiune de 30 de membri din toate partile, dar

pre lângă tōte aceste'amu poté dice fără să ne mustre consciintia, ca e mai multu elaboratulu lui Deák. Elaboratulu acest'a, ce e dreptu, e numai proiectu de adresa, dar dupa convingerea nōstra elu s'arū poté privi de insa-si adres'a, de-si la desbateri se va mai modificaici colé, pre lângă tōte ca credemu, ca desbaterile nu voru fi atâtū calificate, de a face mari strâmutări in projectulu comisiunie, cătu va lumină mai de aproape alineele lui. N'amu avutu multu tempu de a studiá projectulu acest'a, si de aceea ne retinemu a ne face observatiunile nōstre mai detăiate asupr'a lui, vomu aminti insa aceea, ce pôte omulu observá la prim'a vedere.

Projectulu acest'a, scrisu intr'unu tonu mai moderat u decătu adresele dōue din 61, e mai multu unu pleoir a natiunei magiare, decătu a tierei unguresci, si contine mai totu aceea, ca adresele dietei trecute, din cari citéza in mai multe locuri, — cu unu cuventu, nu se departe nici o palma de locu dela principiele dualismului, ci voiesce sa imparta monarhia in dōue părți. Nu vremu sa dicem, ca e calificatu, de a nu conduce la impacare, dar nici aceea nu potemu afirmá, ca de dupa densulu s'arū poté intemplá impacarea. Intru adeveru e unu pasiu de apropiare cătra impacare, dar nici vorb'a de impacarea expresa in vorbirea de tronu. Dar acésta nu face nimic'a, căci precum se poté usioru vedé din tonulu projectului, adres'a acésta nu va fi cea de pre urma.

Projectulu dupa ce multiamesce Majestătii Sele pentru cuvintele parintiesci, cu cari Maiestatee Sea a binevoit u sa deschida diet'a presenta; dupa ce multiamesce mai departe, ca Maiestatea Sea a alesu si a recunoscutu de bas'a comuna sanctiunea pragmatica, si a ascurat u, ca intregitatea coronei unguresci va remâne nevatemată; dupa ce recunosc ca esistu afaceri, „cari atingu atâtū Ungari'a, cătu si pre celelalte tieri de sub sceptrulu Majestătii Sele"; dupa ce nu pôte primi diplom'a din 20 Octobre 60 si patent'a din 26 Februarie 61, de ore ce aceste aru anulă constitutiunea tieriei, autonomia ei constitutiunala si nedependintia-i legala; dupa ce exprima dorintia natiunei unguresci pentru incoronarea regelui, vine la alineele pentru noi cele mai interesante, la revisiunea legilor din 48 si la uniunea Transilvaniei. Despre cea d'antău dice: „Scimus si simtimu fōrte, ca legaliunca nōstra are si in priviutu intereseelor nōstre spirituali multe de intregit u si de coresu. Ne vomu nisui a face tōte, ce pretinde bunulu patriei, si ce ne impune detorintia nōstra de celătieni. Condusi de principiele fundamentali ale constitutiunei vomu ave totudéun'a de cincisura in activitatea nōstra dreptatea si cuveninti a fatia cu tōte clasele cetătienilor făra destingere de natiune si limba. Anume vomu luá in consideratiune aceea, ce amudis'o si in umilita nōstra adresa din 1861: „cas im tie-mantul natiunalu, care din dī in dī totu mai tare se desvōlta, pretinde atentiu si astadi nu se mai pôte mesură cu mesur'a séu cantariul temporilor trecute, si de dupa legile vecchi." Nu vomu uitá, ca locuitorii nemagiari ai Ungariei inca suntu cetătienii Ungariei, si vomu statoru si detieruri dupa dreptate prin lege tōte acele, ce pretindu in priviutu acésta interesele loru si interesulu comunu alu patriei. La statorirea legilor acestor'u vomu urmá principielor de dreptate si fratieta.

Cu dorere cauta se observămu, ca comisiunea intru inceputu a trecutu cu vederea pasulu acestu momentosu si numai la expresia dorintia si cerere a ablegatilor romani, cari, dupace s'au constituitu sub presiedintia lui Antoniu Mocioni, au tramsu trei barbati de incredere, pre presiedintele Antoniu Mocioni, Vincen-tiu Babesin si pre notariulu conferintelor Aureliu Maniu, ca sa se intielégă cu comisiunea de 30 si respective cu Deák despre pasulu acest'a. Barbatii acesti de incredere au pretinsu si recomandat u aceea, ce amu fi dorit u si noi, adeca cuventulu: egala in dreptatire sa vina pusu expresu in projectu, insa la obiectiunea lui Deák, ca egal'a in dreptatire nu e ce-va definitu, sau indestulit u isvorulu egalei in dreptatiri, cu dreptatea si fratieta. Ablegatii Serbi inca s'au indestulit u pasulu acest'a, cu care generalmente potemu fi cam indestuliti. Vomu vedé insa cum se va lamuri tréb'a la deslegarea definitiva, la statorirea legilor in priviutu nationalitătilor, insa noi pre lângă tōte, ca nu suntemu optimisti, credemu, ca intrebarea nationalitătilor se va deslegă intr'unu modu multiemitoriu, si acésta cu atâtū mai verlosu, cu cătu pre de o parte fratii serbi mergu cu ablegatii nostri māna 'n māna, cu cari pâna acum'a au tñntu conferintie mestecate si se intielegu fōrte bine, iara de alta parte amu intiesu din funte securu, ca Deák s'a esprimatu inaintea unui barbatu de incredere alu nostru, carele si-a facutu observatiunea, cum de comisiunea nationalitătilor e un'a dintre cele din urma, chiaru dupa comisiunea pentru codificarea legilor, pâna ce dens'atrebuia sa ocupe locu intre cele d'antău, — ca acésta au pretinsu privintie politice, si in data ce comisiunea si va fi gatatu lucrările, intrebarea nationalitătilor va veni pre tapetu, si ca ori se va intemplá impacarea, ori nu, nationalitătile voru si indestulite, ca sa nu mai aibe causa a dice, ca magiarii voiesc sa predomineze in tiéra, si sa nu-i mai mustre, ca densii suntu tirani.

Despre alu doilea pasu pentru noi fōrte momentosu, despre uniunea Transilvaniei dice projectulu urmatorele:

„Primesce Maiestatea Ta multiamesca nōstra si pentru acea in-

grigire inalta, de dupa care Ti diace la anima regularea definitiva a referintelor, purcediatore din uniunea Ungariei si a Transilvaniei. Bas'a acestoru referintie au pus'o acele legi, cari s'au facutu in 48 in priviutu uniunei Ungariei si Transilvaniei cu inviorea reciproca a ambelor tieri si cari legi le-a sanctiunatu serbatoresce regele nostru. Multe suntu inca de facutu in priviutu acésta si noi nu ne indoim, ca avemu cea mai mare lipsa de precautiu si de cugetare seriōsa, ca sa putem ajunge o intielegere drépta, care sa liniscésca pre toti. La consultările in priviutu uniunei ne va conduce simtiulu amōrei fratiesci, si sperantia nōstra se băsează in credintia, ea nime nu va pretinde dela noi ce-va, ce aru puté periclitá principiele fundamentali ale constitutiunei nōstre.

Conchiamarea Croatiei si a Transilvaniei la diet'a tieriei a de-laturat u pedeca mare, care in anulu 61 mai multu a statu in calea activitatii nōstre legalatorie."

Precum se vede, pasulu in priviutu uniunei Tranniee e chiaru asiā de confusu, precum n'amu potutu multu pricpe nici din vorbirea de tronu, care a fostu fōrte cu mare resvera in tōte acele, ce s'au atinsu de Trannia. Cu ocasiunea desbaterilor se va lamuri pasulu acest'a si atunci ni vomu poté face observatiunile nōstre; mai alesu amu dorit u vedemu mai esplicatu acea creditia, „ca nime nu va pretinde dela noi ce-va, ce aru poté periclitá principiele fundamentali ale constitutiunei nōstre."

Noi precătu seim, Transilvania e conchiamata numai ad hoc pentru incoronare, eara autonomia ei va remané si de aci incolo nevatemata, si acésta se vede si din acea dispusetiune, ca diet'a Ardélului esiste si acum'a, de-si nu va tñne siedintie pâna dupa incoronare.

Projectulu si aduce inca aminte de interesele materiali ale tieriei; cere mai departe amnestia pensru judecatii politici; — cere continuatatea de dreptu in intielesulu legilor tieriei, si anume ministeriu respundatoriu si restaurarea municipielor. Despre tōte acestei vomu vorbi cu ocasiunea d'antău.

Protocolulu

Siedintie Comitetului Asociatiunei tranne romane tinute in 6 Februarie 1866 c. n. sub presidiulu ilustritatei Sele D. Consiliariu Petru Manu, fiindu de fatia DD. membrii ai Comitetului: Il. Sea D. Consiliariu Pavelu de Dunc'a, Rvr. D. Nicolau Popea D. Cassieru la cass'a provinciala Gabr. Vajd'a, D. Dr. Ioann Nemes, DD. prof. Zacharia Boiu I. Popescu si Nicolau Cristea; apoi Secret. II I. V. Rusu si D. Cassieru alu Asociatiunei Const. Stezaru.

§ 9. Domnulu presiedinte presentéza conspectulu despre starea casei Asoc. pre tempulu acestei siedintie. Din acestu conspectu se vede, ca cass'a Asoc. dupa subtragerea erogatelor de pâncum — are in proprietatea sa sum'a de 22.927 f. 42 xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 10. Secret. Il dupa ce aduce inainte, ca conspectulu despre toti membrii Assoc. cumu si despre tōte ofertele si colectele făcute in favórea Assoc. — dela prim'a urdire a ei pâna la adun. gen. dela Abrudu tinuta in an. tr. — e gat'a si se pôte numai decătu dă tipariului; totdeodata descopere cumca densulu fiindu de opinione, ca cu asta ocasiune, in fruntea acelui conspectu spre chiarificarea lucrului aru si cu cale, că sa se premitia si nescari desluciri in forma de introducere, s'a aflatu indemnatum a-si formulă testulu respectivu carele doresce alu aduce la cunoscintia Comitetului.

C onclusu. Cetindu-se testulu compusu de Secret. Il in chipu de introducere la disulu conspectu, s'a aflatu acel'a de corespondatoru din partea Comitetului, si s'a precisu a se tipari in fruntea conspectului edandu. Cercetandu-se si intregu operatulu, carele e lucratu pre bas'a actelor si protocolelor resp. cu unu studiu si petrinndere démnă de tota consideratiunea, s'a aflatu acela de bunu si acomodatu, atâtū in forma cătu si in cuprinsulu seu, ca-ce acestu conspectu va dă o icóna chiara on. publicu românu, despre tota starea si impregiurările acestui institutu na-tiunalu. —

Ear Dlu Casieriu, carele si-a datu tota silint'a la compunerea acestui operat u se esprima protocolarmente multiamita din partea Comitetului. —

§ 11. Dlu membru alu Comitetului Dr. Ioane Nemesiu, fiindu insarcinatu inca in siedintia din 3 Oct. a. tr. § 69 a esaminá de nou actele procesuali relative la o detoria activa a lui Georgiu Visi'a de 300 f. v. a. oferita in favórea fondului Asoc. referéza, cumca DSea a esaminatu cu tota scrupulositatea resp. acte si din cuprinsulu acelora s'a convinsu, cumca de-si procesulu s'a castigatu in favórea Asoc. prin staruintia si zelulu Dlu advocatu plenipotentiatu alu Asoc. Ioane Gozmanu, totusi sum'a pretinsa dela detorasi Catarin'a Purece si Vasiliu Curesti din Bé-i siu, nu s'a potutu esecutá, din cauza ca detorasi suntu lipiti eu totulu de avere. —

Deci DSea că referinte e de opinionea, că actele procesuali sa se pastredie pâna la alta ocasiune favoritóre candu detorasi venindu la stare materiala, — sa se trateze de nou esecutiunea. —

C onclusu. Comitetulu primește opinionea Dlu referinte in asta privintia, insa fiinduca Dlu Georgie Visi'a cere a se da

diploma de membru fundatoru, asiá Comitetulu, fiinduca sum'a de 300 fl. v. a. daruita de numitulu Georgie V i s i 'a, din causele constatare de Dlu referinte, pre bas'a actelor, nu s'a potutu incassá pâna acum la fondulu Asoc. decide a se incunoscintia numitulu daruitoriu despre intrég'a stare si totu cursulu lucrului, cu aceea observare, ca Comitetulu in sensulu § 6 p. 1 din statutele Asoc. nu se afla in poterea a edá diplome de membru fundatoru pâna ce nu s'a incassatu sum'a defipta pentru membrii fundatori. —

Déca insa DSea dupa cum s'a declaratu si cu ocasiunea adunării gen. dela Abrudu a. tr. are intenție de a se face membru fundatoriu alu Asoc., binevoiesca pre lângă sum'a platita pâna acum, a mai responde inca ratele restante, pâna la complanarea sumei desipte pentru membrii fundatori prin § 6 p. 1) din statute — subtragandu-se insa din sum'a responsa, procentele cuvenite dela prim'a sea insinuare pâna la responderea sumei totale — si atunci i se va dà diplom'a dorita de membru fundatoriu. —

Pâna atunci la dorint'a propria conformu statutelor Asoc. i se pote dà numai diploma de m. ord. alu Asoc. că atare fiindu treceutu si in conspectulu tiparindu alu membrilor Asoc. —

Totu Dlu Dr. Ioane N e m e s i u reportéza cumca comisiunea insarcinata din partea Comitetului in siedint'a din 3 Octobre a. tr. § 69 cu primirea bibliotecii Asoc. dela fostulu bibliotecariu si archivariu Visarionu R o m a n u si transpunere acelei'a la nouu bibliotecariu si archivariu Dlu Nicolau C r i s t e a si-a implinitu missiunea sea presentandu totudeodata actulu de transpunere subscrisu din partea membrilor acelei comisiuni.

C o n c l u s u . Raportulu se ia spre sciintia, se incredintieza insa nouului bibliotecariu că toate jurnalele venite in folosulu bibliotecii Asoc. sa le puna in ordine si sa ingrijesca a se lega laolalta dupa fia-care anu, si numerii ce lipsescu sa se completeze, procurandu-se seu dela redactsunile resp. seu dela privatii cari i voru fi avendu.

§ 13. **S e c r e t . II** dupa ce aduce inainte cumca Asoc. inca din an. 1864, se afla in posessiunea unei copie autentice din testamentul repausatului D. Georgiu A n e a n negotiatoriu in Brasovu, carele a testatu in folosulu fondului Asoc. 100 fl. v. a. si dupa ce espune totu deodata ca purtatorulu de firm'a repausatului testatoriu anume D. negotiatoriu Ioane T e c l u , pre bas'a testamentului resp., in urm'a decisiuniei aduse in siedint'a Comitetului Asoc. din 6 Septembre 1864 § 47 sub dto 6 Septembre nr. 132 prot. act. — 1864, a fostu poftit a asolv'i in primirea Asoc. sum'a testata — neavendu aceea provocare nici unu resultatu pâna acum, face propunerea — că sa se repetiesca de nou provocarea. —

C o n c l u s u . Comitetulu aproba propunerea Secret. II, si decide ca numitulu Dnu că eredele testatorului sa se postesca de nou prin Dlu colectoriu si Protopopu in Brasovu Ioane Petricu, a responde sum'a testata. —

§ 14. **Secret. II** reportéza despre banii incursi la fondulu Asoc. de pe tempulu siedintiei din urma, pâna la siedint'a presente si anume :

a) Prin Dlu Protopopu si colectoriu Ioane Tipeiu, s'a tramesu la fondu 10 fl. v. a. că taxa restanta de m. ord. pre an. 1864/5 pentru doi membrii ordinari (vedi publicarea Secretariului nr. viitoriu alu Telegrafului Romanu).

b) Deadreptulu la cass'a Asoc. a incursu parte că taxa de m. ord. pre an. 186^{4/5}, 186^{5/6}, parte pretiulu 1 Esempl. a actelor adun. gen. I, II, III, IV, sum'a de 16 fl. 30 xr. v. a. (vedi si publicarea Secretariatului.) —

Se ia spre sciintia.

§ 15. Domnulu Prof. Zach. Boiu, daruesce in folosulu bibliotecii Asoc. unu exemplariu din opulu seu intitulat "Carte de lectura pentru scolele populare române".

C o n c l u s u . I-se esprima Dlui daruitoriu recunoscintia din partea Comitetului. —

§ 16. Directoratulu Asoc. literarie din Aradu cu privire la scrisoarea acestui Comitetu din 15 Decembre 1865 nr. 69, prin care acelasi Directorat fù intrebatu, ca ore tenerii Ioane N i c h i t 'a si Procopiu L a z 'a primescu ce-va stipendia din fondulu acelei Asoc. pre an. scolasticu curente 186^{5/6}? sub dto 1/13 Ian. a. c. nr. 86 responde : cumca numitii teneri nu potu contá pre ajutoriu din partea Asoc. literarie aradane in casulu, déca li se voru dà stipendiale avute din partea Asoc. tranne române. —

Se ia spre sciintia cu provocare la conclusulu acestui Comitetu din 2 Ian. 1866 § 3 prin care li s'a asignatu avutele stipendii. —

§ 17. Cass'a Asoc. reportéza despre interesele incassate la fondulu Asoc. dupa Cuponii urmatorelor obligatiuni de statu si anume :

a) Dela obligatiunile urbariali tranne dupa Cuponii dela 1 Ian. 1866 cu sum'a capitale de 2700 fl. m. c. dupa subtragerea 7% s'a incassatu in B. N. 65 fl. 91 xr. v. a.

b) Dela obligatiunile imprumutului de statu cu Cuponii din 1 Ian. 1866 dupa sum'a capitala de 920 fl. m. c. subtragandu-se 7% s'a incassatu că interese 66 fl.: 11.5 xr. in b. n. si 22 fl. 25 xr. in argintu.

Se ia spre sciintia.

Cu acestea siedint'a Comitetului Asoc. s'a inchiatu pre la 7^{1/2} ore ser'a.

Sabiu in 6 Februaru c. n. 1866.

Petru Manu m. p.

Ioane V. Rusu

presiedinte Int.

Scr. II:

S a b i u 30 Ianuariu. Astazi se serba incheiérea semestru lui primu. Dupa sant'a liturgia toti clericii si pedagogii dimpreuna cu corpulu professoral si seminariulu procesera in Seminariu in sal'a cea mare. Acolo intonara clericii si pedagogii o cantare frumosa dupa aceea se sui clericulu din anulu primu G. Pareu si disserta asupr'a temei „scóla populara si conducatorii ei“. Dupa acésta urmă unu choralu intonat de chorus si indata dupa acésta declamá cler. an. II. I. Bacila o poesia ocasiunala, dupa care urmă disertatiunea clericului din an. II. N. Fratesiu asupr'a temei „ce este preoti'a“. In fine P. O. D. Directoru seminariulu I. Hanni'a, aruncandu o reprivire asupr'a esamenelor trecute si asupr'a sporiului ce s'a pututu vedea cu ocasiunea acelor'a, areta deodata, ca disertatiunile tienute suntu doveda de unu pasu inainte in desvoltarea si progressulu institutului si camesur'a acésta preveduta de către Inspectoratulu supremu in instructiunea data din parte-si corpului professoral seminariulu in anulu trecutu, este binefacatoarie.

Trebue sa insemnâmu, ca amesuratul programului publicat in nr. 7 alu foiei nostre, inca s'a deschis cu o solemnitate, că cea de mai susu atinsa si ca cu acea ocasiunea diserta cler. anulu III I. Petrascu asupr'a temei „relatiunea omului cu Ddieu“.

Considerandu mijlocele disponibile si apretiandu fara partinire toate elaboratele marturismu, ca acelor'a nu le-a lipsit nici decât profundiimea receruta, asiá nici chiaritatea ideilor, precum nici ilustratiunea cea bine nimerita cu provocari la trecutu si la vieti'a practica precum si cu citate din scriptur'a sânta si unde disertatorii au aflat de lipsa si din classici.

Impregiurările nostre ne restringu si nu ne concedu a merge mai departe in apretiarea acestor fapte si incheiamu cu esprimerea dorintici, ca biseric'a si natiunea sa fia norocita a posedu totu atari teneri in seminariele sele, cari cu simtiul loru moralu si moralisatoriu se stermine reulu si neajunsele, care s'aru mai fi furisitati in aceste gradini ale viitorului, pentrucá semanti'a cuventului sa fia sementia intrég'a si curata si se aduca fructe bune si folositore!

S a b i u in finea lui Ianuariu.
Multu Stimate Domnule Redactoru!

Precum au insciintiatu „T. R.“ in nr. 7 tinerimea româna studiosa la Academi'a c. r. numera cu unulu mai putinu. Tinerul plin de sperantia Ioann Tiss'a juristu in anulu alu IV au trecutu la cele eterne. Casulu acestu tristu me silesce de a aduce la cunoșint'a publica si a trage atentiunea barbatiloru natiunali (adeca a acelor barbati, in a căroru mâna jace sôrtea natiunei mai alesu) asupr'a unei cercustari triste si daunaciöse.

Repausatulu in Domnulu su la inceputulu studieloru sele academice asiá norocosu, de a capetá unu ajutoriu din cele insintiate de órecâti-va barbati marinimosi din Muresiu-Osiorheiu, căroru Ddieu le va resplati acea fapta marinimosa. Fiindu insa acelu ajutoriu de 80 fl. v. a. numai pe tempu anumit datu si espirandu terminulu cu decursulu anului scolariu trecutu, repausatulu se afla la inceputulu anului scolariu curinte fara nici unu mijlocu, căci pârintii sei decum sei pôta dâ, dar si ei singuri din caus'a secretei rebdu. Cu sanetatea struncinata, fara mijloce, cutedia acestu tineru bravu a continuá carier'a studieloru, sperandu ca dora dela Asociatiunea rom. trans. i se va placidá unu stipendiu, insa dorere O. Comitetu nu fù in pusetiune de a-i imprimi ultim'a lui sperantia, din cauza, ca onor. Adunare a Asociatiunei tinuta in Abrudu au stersu trei stipendii menite pentru juristi — din cauza, precum s'a esprimatu unu D. membru alu acei Adunari, ca acum avemu juristi destui (?). Cine va audi de acésta esprimare i s'a parea necredibila, insa — de-si nefundata — in adeveru s'a disu si bine auditu. Nu se poate explicá, ca de ce ore adunarea din Abrudu si-au pusu de cinosura a micsiorá numerulu stipendieloru, seu au gândit, ca in estu modu va inflori scopulu Asociatiunei „pentru cultur'a si inaintarea poporului român“? Ore prin adunarea de bani se va ajunge atare scopu? Eu nu cred. Pâna candu natiunea româna nu va avea barbati destui, a căroru poteri spirituali se ajute spre ajungerea scopului acestui, pâna atunci bani suntu unu capitalu mortu. Unu capitalu de capacitat si atunci se voru gâsi bani.

Amu auditu din pruncia-mi, ca România Ardeleni in ori si ce direptiune au fostu cei d'antâiu, si pre ei i-au imitatu ceialalti români; o frumosa conduitu. Acesteia reputatiuni a Ardelenilor i-au datu prim'a lovitura siedint'a a dô'a a adunârei din Abrudu, care au inceputu a scurtá budjetulu Asociatiunei tocmai in acea parte unde nu trebuea. Privésca omulu la fratii din Ungaria, cum ei cu toate poterile i-si ajuta tinerimea la ajungerea metei scientifice si Asociatiunei tinera din Aradu cum lucra in asta privintia.

Intorcendu-Te cu privirea dela acestu spectacol frumosu si plinu de lauda — la starea studintiloru Ardeleni trebuie sa se umple ori si cine cu gele, vediendu-i lasati in prad'a sortii si a ne-

cadiurilor lipsei și seraciei. Fondul pentru ajutorirea juristilor seraci, care numeră odată la mii, există până numai cu bunele, apoi mai vine să adunarea dela Abrudu cu imputinarea putinelor la prea putine stipendii. Prea putine pentru aceea, căci a ajută pre cei seraci din o sută juristi cu 7 și acum 4 stipendii — e cu nepuțintia.

Aceste cred că suntu destule pentru de a-si putea explică casulu mortii de toti consotii iubitului tineru Ioann Tiss'a. Aceasta este acum alu doile casu între juristii Sabieni, în care nu băla imediat, ci lipsă au secerat doi tineri bravi și au lipsit natiunea de nisice poteri forte căutate în tempuri grele. Său e ore de a trece cu vedere asiă casuri, candu unu tineru adaptat cu sciintia se duce la cele eterne înainte cu putin de momentul acelă, candu era gât de a-si oferă poterile sele binelui patriei și natiunei, să acăsta, vă! numai din o cauă usioru evitabilă.

Dreptu aceea voiesc prin aceste ordine de a face atenți, de-sf nu me tinu competente, insă vediundu că nime altul nu o dice, pre întrăga inteligintia rom. din Ardélu, că interesandu-se mai inadinsu de cursulu studielor tinerimei și a mijlocelor ei, in estu modu sa scutescă natiunea de atari perderi nereparabile. R. . .

Amu fostu recercati de a publică aceste sfruri de mai susu pe responsabilitatea on. tramtitoriu. Dupa parerea nostra acestea învolva responsabilitatea inteligintiei de nenorocirile, cari lovescă din candu in candu pre căte unu tineru de sperantia de a-i nostrii. E greu de a se face cine-va judecatoriu in cestiuni asiă delicate. Credeam insă ca nu gresim, candu vomu afirmă, ca asemeneandu presentulu cu trecutulu inteligintă și cu dens'ă intregu poporul român, carele concurge după puterile sele la înaintarea comuna, nu aru merită asemenea inculpări aruncate asiă deadreptulu asupra-i. Ca puterile materiali suntu putine și ca lipsele suntu asiă de multe și diverse cine e de vina? Suntu durerose tōtă casurile cele nefavoritore pentru tinerime și le simte fiesce cine, dar eugetăm, că astăzi totu e mai bine că in trecutu, candu tinerimea nu se bucură de nici unu ajutoriu.

Nu desconsiderăm sinceră eschiamatune de mai susu, dără suntemu constrinsi a ne face inca și acea neplacuta observare, ca suntu și de acei tineri, cari aduceu in descredutu starea cea misera, de multe ori a tinerilor celor mai buni și mai seraci. In fine ne exprimăm dorintă, că și on. impartăsitoru alu sfrurilor de mai susu, și consotii densului sa pastreze simtiul acestă nobilu pentru tinerimea fără mijloce și candu se va află in vietă publică, dar sa nu-si nite de ea, cum se pare ca se intempla din partea unor ur antecessori, carii insii s-au bucurat de sprijinul inteligintiei, respective alu natiunei.

Red.

Cernauti 18/30 Ianuariu 1866.

Prăstimate Domnule Redactoru!

Scriu aceste sîre sub impresiunea unei doreri adance, care au produsu in inimele tuturor celor binesimtitori pierdere marelui barbatu Aronne Pumnulu, care ne-au lasat in miseria nostra, trecandu intr'o lume mai buna, pentru a incepe vietă eterna! Fia-care Român cunoște numele veneratului alu acestui barbatu și literatu insemnat și geniu strălucit; putini suntu, insă carii au avutu fericirea, de a-lu cunoște mai aprópe, de a se indulci și entuziasmă de cuvintele, ce curgeau că mirea de pe budiele acestui omu idealu; inspirandu fără vocea ascultatorului patriotismulu celu mai sublime! Renascerea Bucovinei, desceptarea ei la o vietă natiunala, la patriotismulu frumosu la lucrare seriosa pentru dulcea patria și natiune, acestu bărbatu au produs o prim singurulu mijloc de invetiatura, de intarire, sprinjire, de convorbiere cu junimea nostra. Toti aceia, cari astăzi prourmédia opera inceputa de Pumnulu, suntu invetiacei lui, suntu inspirati de geniulu blandu și inteleptu alu acestui omu deplinu! Cu cuvintele scripturi vorbindu: „goli eramu, și elu ne-au imbracatu; flamandi eramu, și elu ne-au nutritu; selosi eramu, și elu ne-au adaptat cu apă nemuritoria a iubirei patriei, a iubirei sciintiei, a iubirei omenimelui!“ ce sa mai dicu spre laudă acestui barbatu candu lacrimele versate din adenculu inimei junimei, ce-lu petrecea la mormentu candu lacrimele barbatilor chiaru și celor straini au arătat dorerea, care au petrunsu pe toti cei ce l-au cunoscutu, și i-au strabatutu pierderea acestui barbatu? Lumea, precum scrie frumosu poesiă germană, facuta la inmormentarea lui, lumea au pierdutu idealulu omenirei, scolarii au pierdutu pre dulceleloru patinte, barbatii pre modelulu vertutii, natiunea pre profetulu și stel-pulu ei! O dorere atătu de adanca sa esprime in fată toturor, cătu eugetai, ca fia-carle deplâng unu tata, frate, și seu prietenn! Umbră lui marézia toldeună ne va servă spre exemplulu nostru, și testamentulu marelui barbatu: religiositatea, moralitatea și natiunalitatea, ne va inspiră de a-i urmă faptele și vietă, și de a aduce semintă ce au sedito in animele noastre, la rădă frumosă spre fericirea natiunei preaiubite, imprimindu asiă dorintă cea mai ferbinte, pentru care Pumnulu, și-au datu sanetatea, placerile lumesci și chiaru vietă!

Constatămu cu bucuria, ca inmormentarea marelui barbatu au fostu deosebită generală, ce o posiedea in Bucovina. Episcopulu cu clerulu celu mai inaltu au celebrat rugale Ddieșci,

tote scolele, proprietari mari, amplioati, cetăteni, tierani, betrani și copii, o multime nenumarata au datu defunctului onorea cea de pre urma, și au statu petrunsa de cuventările sublimi, ce le-au tinutu parintele Calinescu și D. Alessandru Hurmuzachi, ce le-au rostitu și parintii Popescu și A. Plesca. Corul seminaristilor, care executa cantările doișe, fu de minune frumoșu; aci intru adeveru natiunea se imbracase in doliu, și plangea la momentul regeneratorialu și binefacatoriului ei! Fia-i tierană u-siéra și memoria-i eterna și nestinsa din inimă natiunei! „Conc.“

Principatele române unite.

Adresă Camerei din România. (Capetu din nr. 8 și 9.) „Noi suntemu datori sa primim cu multumirea traditionalei ospitalitatiei române, companiile streine care vinu sa solicite in România intrebuintarea folositore a capitalurilor lor. Adunarea crede ca, M. V., va veti sila a introduce in fapte aceste mari idei, atătu din punctul de vedere politicu, cătu și din punctul de vedere economicu; interesele noastre ne recomanda sa urmămu esempele ce, Inaltmea Văstra, a-ti pusu sub ochii nostrii. România nu pote avea o ambiciune mai inalta și mai nobila decătu de a imita pe staturile cele mari ale Europei, și de a se pune cu hotărire pe calea care le-au condus la acestu gradu de progresu pe care Români-lu ambitioneză pentru tiér'a loru.“

„In acestu ordinu de idei, adunarea va adoptă, cugetările Inaltmei Văstra, in privintă espoziunei ce se va face la 1867 in Parisu. Adunarea a privit cu mandrie convențiunile incheiate de Mari'a Văstra, in cursulu anului 1865 cu deosebite Staturi; acestea ne dau satisfacerea ca România devine din dă in dă mai cunoscuta Europei, ca relatiunile internationale ne legă cu tierile cele mai civilisate, și ca alesulu Romaniei nu scapa din vedere nici o ocasiu pentru a intărî drepturile și imunitățile iubitei noastre patrii.“

„Adunarea a fostu fericita ascultandu asigurările cele mai solemnne ce Inaltmea Văstra, a-ti datu despre solicitudinea și simpatiile constante ale augustei Curti Suzerane, și ale Inaltelor Puteri, garante pentru România. Adunarea implinește o datoria sacra esprimandu, in numele tieriei, adenea-i recunoscintia suveranilor care au asiguratu plintru totudéun'a drepturile și autonomia noastră.“

„Solutiunea cestiunie atătu de nationala a monastirilor secularisate ce se diceau inchinate, va crea inaltelor puteri, noi titluri la gratitudinea poporului român. Cu acăsta ocasiune, adunarea a ascultat cu placere mărturirile de inalta satisfacțiune esprimita de Mari'a Văstra agentului Romaniei lângă Inalt'a Pórtă. M. V. a-ti fostu interpretul simtiemintelor noastre unanime pentru demnul nostru colegu.“

„Adunarea a urmarit cu interesulu celu mai viu fazele incidentului care a semnalat raporturile M. V. cu Inalt'a Pórtă. Représentantii tieriei au cestit cu mandrie scrisoarea prin care M. V. respundiendu marelui Viziru alu Inaltei Porti, a-ti revindecat cu atăt'a demnitate drepturile României și a-ti espusu sentimentele tieriei asupră evenimentelor dela 3/15 Augustu. De vreme ce primulu ministru alu Maiestătiei Sele Sultanului a făcutu sa se observe ca lumea civilisata are ochii tintiti asupră actelor M. V., adunarea electiva a Romaniei voiesc sa fie bine constatatu in ochii lumiei civilisate, ca tiér'a a condamnatu și va condamna totudéun'a pe toti autorii de turburări care aru tinde sa sguduie institutiunile cari suntu operă poporului român.“

„Adunarea voiesc sa confirme cuvintele I. V., și impreuna cu poporul român, ea multiameșce M. V., pentru vigilientia cu care menținem drepturile Romaniei și pentru intelepciunea și patriotismulu de care M. V., dati dovedi in raporturile cu Inalt'a Pórtă. Adunarea declară sigurantia in care se află ca, Domnulu, care a desfiintat clacă, a impropietății pe locuitorii și a chiematu mai pe toti cetățenii la vietă politica, acelu Domnul va înzestră tiér'a cu tote libertățile publice compatibile cu institutiunile proclamate la 2/14 Maiu; intr'unu cuventu adunarea electiva puternica prin mandatul ce are dela 682,621 alegatori, proclama ca, poporul român și Domnul seu, suntu stresu legati in ună și aceiasi găndire: liniscea și prosperitatea scumpei noastre patrii.“

„Sf care tiéra nu s'aru mândri ascultandu acele nobile cuvinte prin care M. V. chiemati nestramatulă văstra legatura cu angajamentele trecutului! Acăsta va fi o legatura și mai strensă intre persoana M. V., și poporul Român. In. V. resumandu in căte-va cuvinte actele domnirei văstre, a-li fostu și veti fi pururea cu tiér'a și pentru tiéra, reprezentantii poporului român ve respundu ca tiér'a a fostu și va fi totudéun'a cu M. V. și pentru Mari'a Văstra.“

„Toti Români sciu, Prea inaltate Dómne, ca n'ati dorit uici a-ti cautat tronul, și ca datoriti Inalt'a Văstra positiune numai și mei conceționilor vostri; insă Români sciu totudeodata ca domnirea Mariei Văstre a scosu România din fâgasul trecutului, și recunoscu măretele fapte ce a-ti indeplinit; români că și adunarea electiva, au statonică sperantia ca Inaltmea Văstra veti sei sa triumfati contră tuturor obstaculilor și sa desaversi fapta ce a-ti întreprinsu.“

„Urmări nobilă văstra datorie și veti găsi totudéun'a pe adunarea Romaniei gața a ve ajută la totu ce pote contribui spre realisarea dorintelor comune ale poporului român și ale alesului seu: prosperitatea și marirea Romaniei.“

„Sa trăiti Mari'a Văstra! Domnedieu sa binecuvintedie Românlă!“